

**KGORO YA THUTO YA GAUTENG
DITLHAHLOBO TŠA MAREMATLOU**

**SEPEDI LELEME LA GAE
MAEMO A A PHAGAMEGO
(Lephephe la Pele)**

Possible Answers Supp 2007

**KAROLO YA A
TEKATLHAOLOGANYO**

POTŠIŠO 1

- 1.1
- Ba rata go kwešiša mabaka ao a ba romelago mebileng go yo kgopela. (1)
 - Ba ikemišeditše go ba tšwela thušo. (1)
- 1.2
- Ka go thibela kelelo ya difatanaga
 - Dinokwane / ditsotsi di iphihla / di ikgakantšha bjalo ka bakgopedi.
 - Ka go tliša tlhakahlakano mo mebileng kudu magahlanong a ditsela (1)
 - (Tše pedi fela di tla amogelwa)** (1)
- 1.3
- Ke a dumela. (1)
 - Pšhatla o phamole. (1)
 - Go tšeelwa sefatanaga ka kang. (1)
- 1.4 Simon Tlaka
- Ke be ke tla mo iša kgorong ya tša legae gore a ngwadiše setifikeiti sa matswalo le pukwana ya boitsebišo. (2)
 - Ke be ke tla mo eletša go ya kgorong ya tša leago go yo kgopela mphiwafela wa lebakanyana. (2)
 - Ke be ke tla ya kgorong ya tša thuto ka bona gore o tsenela dithuto tša batho ba bagolo. (ABET) (2)
 - Ke be ke tla mo iša kgorong ya tša mešomo gore a humane tlhahlo ya modiro wo a ka o kgethago. (Dikarabo tše tharo go tše di filwego)
 - (Dikarabo tše dingwe tše tharo tše di nago le thušo go mkgopedi di tla amogelwa, go akaretšwa le tše di filwego tša ka godimo.)

1.5

- **Lekala / lefapha la tša selegae** – Le ka thuša ka go abela bakgopedi disetifikheiti le dipukwana tša boitsebišo ntle le tefo ge ba se natšo. Bao e sego badudi ba Afrika-Borwa ba ka lokišetšwa gore ba ye Lindela, gomme ba išwe gae.
- **Lekala / lefapha la tša leago** – Le ka fa bakgopedi mphiwafela wa lebakanyana goba wa go ya go ile ge bana le mangwalo a maleba.
- **Lekala / lefapha la tša mešomo** – Ka lebaka la lenaneo la go ruta batho mešomo ye e fapanego, ba ka ba thuša ka tlhahlo. (Thušo ye nngwe le ye nngwe ye e lebanego le lefapha e tla amogelwa.)

3x2=(6)

1.6

MMUSO	BORADIFATANAGA
1. O swanetše go ela hloko mafelo a mohuta woo gomme ba sware ditsotsi tšeo / ba bee dikhamera.	1. Ba swanetše go ntšha mahlo dinameng kudu ge ba fihla magahlanong a ditsela.
2. Ba swanetše go sedimoša setšhaba ka go tšentšha maswao a temošo mafelong ao bomenemene bo iphilego maatla.	2. Ba swanetše go tloša dilo tša bona tše bohlokwa madulong a dikoloi le gona ba dule ba notletše difatanaga ge ba otšela.

(Dikarabo tše dingwe tša maleba di tla amogelwa)

4x1=(4)

1.7 Ye mebedi fela ya mekgwa ye:

- Ba šomiša dipapetla tšeo di hlaloso go matshwenyego a bona.
 - Ba tšweletša bogole bja bona.
 - Ba bangwe ba bepula goba ba swara bana ba bannyane ge ba ntše ba tšwela pele ka go kgopela.
- (Mekgwa ye mebedi ya maleba e tla amogelwa)

(2)

1.8

- Go kwešiša mabaka ao a ba romelago mebileng, ba leke go ba thuša. (1)
- Go ba kgopelela thušo mo ba ka e hwetšago go ya ka dinyakwa tša bona. (1)
- Go ba ruta go itirela ka diatla tša bona mešongwana ya go swana le go loga, go betla bjalobjalo. (1)

1.9

- Mmušo wa Afrika-Borwa o swanetše go ba swara ba ba iše Lindelani (1)
- Mmušo o swanetše go lokiša dinamelwa tša go ba iša ga gabobona. (1)
- Mmušo o swanetše go ba fepa ge go sa letetšwe gore ba išwe gae.
- Mmušo o swanetše go hlapetša magora a dinagamabapi go thibela go šwahlwa ga magora.

(Mabaka a mabedi fela ao a laetšago maikarabelo a mmušo go akaretšwa ao a šetšego a filwe a tla amogelwa.)

[30]

KAROLO YA B

KAKARETŠO

POTŠIŠO 2

Meputso e tla abja ka mokgwa wo o latelago:

- A. Dintlha tše di latelago (6)
- Batho ge ba bjala le go rekiša merogo, ba tla matlafatša mebele ya bona gape le go tsentšha tšhelete ka gae. Merogo ya mehutahuta e ka kaonafatša maphelo a beng ba ona le batho ba tikologo yeo. Merogo e ka bjälwa ka go latelana go ya ka dihla tša ngwaga. Ge modudi a tloga a na le tšhemo ya go tsebalega, a ka thwala baagišani goba meloko go thuša go hlola mešomo. Mobjadi a ka ithuta ka merogo ye e bjälwago ka gona le mehola ya merogo yeo mebeleng ya batho le tikologo ka bophara.
- B. Mafoko e be a maitlhamelo a molekwa (2)
- C. Polelo e be ye e kwagalago go ya ka diteng tša tema (2)

[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [10]

KAROLO YA C

THUTAPOLELO

POTŠIŠO 3

3.1

MOHUTA	MOHLALA
3.1.1 Leba la tswalano	Lesiba o na le tšhelete
3.1.2 Leba la tlhaloso	Sekero se bogale
3.1.3 Leba la tshwantšho	Lesiba ke moroki

3x1=(3)

3.2

- 3.2.1 Bakgopedi bana le ditokelo (1)
- 3.2.2 Bana ba bohlale (1)
- 3.2.3 Matome ke moruti (1)

3.3

- 3.3.1 Bakgopedi ga ba na le ditokelo (1)
- 3.3.2 Bana ga ba bohlale (1)
- 3.3.3 Matome ga se moruti (1)

3.4

- Godimo (1)

[10]

POTŠIŠO 4

4.1

MEHUTA YA DIKAPOLELO	MEHLALA GO TŠWA TEMANENG
4.1.1 Tshwantšhanyo	ba kola bakgopedi bjalo ka tšie
4.1.2 Tshwantšišo	maphodisa ke dimpša tša mmušo
4.1.3 Pebofatšo	O ya go fahla magotlo
4.1.4 Pheteletšo	baipelaetši ba be ba thiba letšatši
4.1.5 Mothofatšo	ge letšatši le ntšha nko.

5x1=(5)

4.2

MEHUTA YA DIKAPOLELO	MEHLALA
4.2.1 Tshwantšhanyo	Morweši o bolela bjalo ka makgowa.
4.2.2 Tshwantšišo	Malose ke katse maswing
4.2.3 Pebofatšo	Mokgalabje o tšerwe ke phiri
4.2.4 Pheteletšo	Batho e be e le mabu le matlakala.
4.2.5 Mothofatšo	Lehu o nyakang ngwaneng wa ka?

5x1=(5)

[10]

POTŠIŠO 5

5.1

MEHUTA YA MEDIRISO	MEHLALA
5.1.1 Modirišogore	gore ke be moetapele wa dingangišano mohlang woo.
5.1.2 Modirišotlwaelo	bana ba tle ba dire lešata
5.1.3 Modirišohlaodi	A ruta bana
5.1.4 Modirišopego	Bana ba ile ba homola
5.1.5 Modirišotaelo	Homolang!

5x2=(5)

5.2

MEHUTA YA MEDIRISO	MEHLALA
5.2.1 Modirišogore	gore ke se be moetapele wa dingangišano mohlang woo.
5.2.2 Modirišotlwaelo	bana ba tle ba se dire lešata
5.2.3 Modirišohlaodi	A se rute bana.
5.2.4 Modirišopego	Bana ba ile ba se homole.
5.2.5 Modirišotaelo	Se homoleng!

5x1=(5)

[10]

POTŠIŠO 6

- 6.1
- 6.1.1 Thea/rea (1)
- 6.1.2 tura/theko ya godimo (1)
- 6.1.3 Mema setšhaba (1)
- 6.1.4 Patelwa/lefša (1)
- 6.2 (Go filwe fela mehlala ya mafoko. Mafoko a mangwe a maleba a tla amogelwa.)
- 6.2.1 Ja
- Malose o **ja** lešela matsatši a ka ge a hweditše mošomo.
 - Sekolo sa gešo se **ja** sa geno ka kgwele ya maoto.
 - Gempe ye e **ja** tšhelete ye ntši.
(Tše pedi fela tša tšhutišo ya ditlhaloso ya lentšu le, di tla amogelwa.) (2)
- 6.2.2 Noka
- **Noka** ya Mogalakwena e na le dikwena tše dintši.
 - Koko o ile a robega **noka** morago ga gore a thedimoge a we maloba. (2)
- 6.2.3 Tsoga
- Raisibe o swaregile ka ge a **tsoga** bošego.
 - Ge o sepela ka toropongkgolo o swanetše go **tsoga** borokong.
 - Bašomi ba **tsoga** ka madimadima gore ba kgone go hwetša dinamelwa tša go ba iša mafelong a go fapafapana a mešomo ya bona.
(Tše pedi fela tša tšhutišo ya ditlhaloso ya lentšu le, di tla amogelwa) (2)
- [10]**

POTŠIŠO 7

- 7.1
- 7.1.1 Molamo (1)
- 7.1.2 Ramogolo (1)
- 7.1.3 Rakgadi (1)
- 7.1.4 Koko (1)
- 7.1.5 Batlogolo (1)

7.2

Mo moletlong wa ka ke memile **le ba**, bona gape ba ka se šale. Go tloga gae re tlo **leba** nokeng go yo tšea dinepe. **Go ba** mongmoletlo go a lapiša. Ke bona gore re tla ya ka maoto **goba** ka dikoloi. Batlamoletlong ba a **gowa** ge be šetše ba thabile.

5x1=(5)

7.3

Mootledi wa kolointefe o **rwele** kefa mola banamedi ba **nametše** sefatanaga. Mmapula o **laotše** sephetephele. Koketšo le Boledi ba **sepetše** ka dinao. Banamedi ba sefatanaga ba **fihlile** ka pela.

5x1=(5)

7.4

Monna wa hlogo ye **kgolo** wa **mmejana** wo mosesane o re **boditše** gore yena ke modudi wa Zimbabwe. **Mmušo** wa gabo o **swere** dikgetho ngwagola.

5x1=(5)
[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: [60]

PALOMOKA YA LEPHEPHE: [100]